

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

6 MEI 1994

ONTWERP VAN DECREET

**houdende goedkeuring van de overeenkomst inzake de bescherming
van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld,
opgemaakt te Parijs op 16 november 1972**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer A. Arts**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer S. De Clerck

Vaste leden : de heren A. Arts, F. Cauwenberghs, S. De Clerck,
P. Deprez en H. Suykerbuyk ;

de heren J. De Bremaeker, J. Sleetckx, D. Van der Maelen en
J. Van der Sande ;

de heren H. De Croo, A. Kempinaire en R. Wierinckx ;

de heer G. Annemans ;

de heer P. Van Grembergen ;

de heer J. Ulburghs.

Plaatsvervangers :

de heren H. Candries, F. Ghesquière, L. Martens, C. Moors en
H. Van Wambeke ;

de heren P. Hostekint, J. Leclercq, G. Swennen en G. Vermas-
sen ;

de heren S. Platteau, D. Ramoudt en F. Vergote ;

de heer K. Van Overmeire ;

de heer H. Schiltz ;

mevrouw M. Aelvoet.

Zie :

455 (1993-1994)

— Nr. 1 : Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden heeft in haar vergadering van 19 april en 4 mei 1994 ingestemd met het verdrag, opgenomen in het hogervermeld ontwerp van decreet.

1. Toelichting door de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming

Op 16 november 1972 heeft de Algemene Vergadering van de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur, beter bekend als de UNESCO, ter bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld een overeenkomst goedgekeurd.

Deze overeenkomst trad in werking in de loop van het Europese Monumentenjaar 1975. Inmiddels werd het reeds door 107 Lid-Statens geratificeerd. Ondanks herhaalde aansporingen werd de conventie nog steeds niet door België bekrachtigd.

Door de wijziging van artikel 68 van de Grondwet en de Bijzondere Wet van 5 mei 1993 betreffende de internationale betrekkingen van de Gemeenschappen en de Gewesten heeft het Vlaams Gewest voor deze aangelegenheid inmiddels zelf verdragsluitende bevoegdheid.

Reeds op 19 mei 1993 engageerde de Vlaamse regering zich om de tweejaarlijkse bijdrage die een ratificatie van deze UNESCO-Overeenkomst met zich zou meebrengen, te betalen.

Als Vlaams minister, bevoegd voor monumenten en landschappen wil de minister dan ook pleiten voor een toetreding tot deze patrimoniumconventie. Het is immers niet onbelangrijk dat Vlaanderen zich aansluit bij bepaalde principes en essentiële standpunten op het vlak van monumenten- en landschapszorg die in deze overeenkomst op wereldvlak zijn vastgelegd. Als erfgenamen van een rijk en voor de leefkwaliteit kostbaar patrimonium, hebben wij trouwens niet alleen onze rechten maar ook onze plichten.

Door een monument of landschap te laten opnemen op de lijst van het wereldpatrimonium krijgt deze een internationaal prestige waardoor het behoud en het goede onderhoud ervan in grotere mate gewaarborgd wordt. Daarenboven neemt de culturele uitstraling van onze monumenten en landschappen die op deze wereldlijst zullen figureren, enorm toe door de grotere internationale bekendheid én de erkenning van hun universele waarde die ze hierdoor krijgen.

Als klein, maar door zijn roemrijk verleden patrimoniaal ontzettend rijk gewest is het onder meer belangrijk dat wij onze stem minstens in de Algemene Vergadering van de Unesco, en a fortiori in de Commissie voor het Werelderfgoed laten horen.

Met de Overeenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld heeft de UNESCO een belangrijk instrument willen creëren om op internationaal vlak te voorzien in een collectieve bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van uitzonderlijke universele waarde.

Het tweede hoofdstuk doet de overeenkomstsluitende staten „principes” erkennen waarop het systeem voor internationale samenwerking en bijstand gebaseerd is. Eén daarvan is bijvoorbeeld het instellen op zijn grondgebied van een of meer diensten – voor zover zij nog niet bestaan voor de bescherming, het behoud en het toegankelijk maken van het cultureel en natuurlijk erfgoed, voorzien van deskundig personeel en beschikkende over de middelen ter uitvoering van hun taak. De organisatie en de werking van het UNESCO-instrument steunt op twee instellingen, namelijk

a. de Intergouvernementele Commissie voor de Bescherming van het Cultureel en Natuurlijk Erfgoed met een uitzonderlijke universele waarde (of kortweg : de Commissie voor het Werelderfgoed) waaraan hoofdstuk 111 gewijd is en

b. het Fonds voor de Bescherming van het Cultureel en Natuurlijk Erfgoed met een uitzonderlijke universele waarde (of afgekort : het Fonds voor het Werelderfgoed) dat in het vierde hoofdstuk behandeld wordt.

De voorwaarden en regelingen inzake internationale bijstand die door de Commissie voor het Werelderfgoed kan worden verleend, komen aan bod in hoofdstuk V. Hierin wordt ondermeer gesteld dat de procedure met betrekking tot de aanvragen door de Commissie voor het Werelderfgoed wordt bepaald en dat zij beslist tot het al dan niet verlenen van bijstand.

Hoofdstuk VI verplicht de overeenkomstsluitende staten met alle mogelijke middelen en in het bijzonder via educatieve en informatieve programma's te streven naar een betere voorlichting over en een groter respect van het volk voor het cultureel en natuurlijk erfgoed.

Door hoofdstuk VII zijn de aangesloten staten er toe gehouden bij de Algemene Vergadering van de UNESCO regelmatig te rapporteren over de wettelijke en bestuurlijke voorzieningen die zij hebben getroffen in functie van de toepassing van de Overeenkomst.

In de slotbepalingen van hoofdstuk VIII worden de procedures voor bekrachtiging, aanvaarding, toetreding, uitvoering, opzegging en herziening van de Overeenkomst gestipuleerd.

Om aan al deze Overeenkomstvereisten te voldoen beschikt het Vlaamse Gewest ruimschoots over de decretale instrumenten, de structuren en de voorzieningen die hiervoor nodig zijn. De tijd is dan ook overrijp om onze ervaring en ons vakmanschap terzake via de ratificatie van deze UNESCO-overeenkomst een internationale dimensie te geven.

2. Bespreking

Een lid vindt het onvoorstelbaar dat zo'n belangrijke conventie nog niet is geratificeerd, te meer daar Vlaanderen talloze waardevolle sites te beschermen heeft. Het lid citeert in dat verband twee grote sites uit zijn regio : de ganse Maasvallei, ten prooi aan aftakeling en het unieke industrieel-archeologische kolenmijnengebied in Limburg. Het lid wil verder nog weten welke interessante monumenten en sites de minister had kunnen beschermen dank zij dit UNESCO-label. Het lid vestigt de aandacht op de voor gans Europa bijzonder interessante site van de stad Tongeren, één van de belangrijkste Gallo-Romeinse nederzettingen van België. Deze stad, met zijn belangrijkste monumenten, zou dringend en actief dienen te worden beschermd, want vele zaken dreigen thans verloren te zullen gaan. Verder erkent het lid het

verdienstelijke werk van deze minister inzake monumenten- en landschappenbescherming en wil hij tevens weten welke monumenten en sites nu in voorbereiding zijn. De tijd dringt en derhalve zijn spoed, doorzetting en durf aangewezen.

De verslaggever heeft moeite met de grondwettelijke context van deze overeenkomst en met de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest in deze. Het woord verdrag is in dit stuk niet vermeld, aldus spreker, terwijl de bijzondere wetten spreken van bevoegdheid van de Gewesten inzake internationale samenwerking, inclusief die voor het sluiten van verdragen. Het lid vraagt dat gepreciseerd wordt op grond van welke teksten de Gewesten hun bevoegdheid halen voor het goedkeuren van deze overeenkomst. Spreker stelt tevens de vraag of in de tekst van het verdrag de notie Staat voor ons het Vlaamse Gewest betekent, m.a.w. zijn wij als Vlaams Gewest erkend en geaccrediteerd in de UNO-commissie, en hebben wij daar als dusdanig een stem als Vlaams Gewest, of gebeurt dit via de Belgische Staat ? Er bestaat verder ook een Vlaamse UNESCO-commissie sedert 1991. Is die betrokken bij het advies over deze overeenkomst en gaat die Commissie de uitvoering van deze overeenkomst verder begeleiden en de minister daarover adviseren ? Spreker wijst er ook op dat het verdrag in zijn Franse versie in de Vlaamse Raad wordt neergelegd, waarop zowel de voorzitter als de minister repliceren dat het Frans één van de officiële verdragstaten van de UNESCO is. Er is trouwens een Nederlandse versie toegevoegd.

De minister geeft hierop het volgende antwoord

1. Wat de benaming „overeenkomst” betreft :

Deze benaming is de Nederlandse vertaling van het woord „Convention” dat gebezigd wordt in zowel de authentieke Franse als Engelse tekst van deze overeenkomst.

Voor volkenrechtelijke overeenkomsten wordt een aanzienlijk aantal verschillende benamingen gebruikt (naast de generieke term verdrag bv. ook de termen overeenkomst, traktaat, conventie, pact). Overeenkomstig artikel 2, 1°, a) van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht van 23 mei 1969 is de titel die op het document voorkomt zonder belang voor de kwalificatie ervan als verdrag.

De hier gebruikte term „overeenkomst” sluit dus niet uit dat het betrokken document te beschouwen valt als een verdrag.

In deze zin dient de term „verdrag”, die gebezigd wordt in artikel 167 van de Grondwet, beschouwd te worden als een generieke term, zodat ook internationaalrechtelijke instrumenten met een andere benaming onder de toepassingsfeer van dit grondwetsartikel vallen.

2. Wat het optreden van de Gemeenschappen en Gewesten in UNESCO betreft :

De onderhavige overeenkomst werd ondertekend door de Belgische regering in een periode dat de Gewesten nog niet over de verdragsluitende bevoegdheid beschikten. Nadat de bevoegdheid inzake de monumenten en de landschappen eerst naar de Gemeenschappen en vervolgens naar de Gewesten werd overgeheveld, kon het federale parlement deze overeenkomst, waarvoor het materieel-rechtelijk niet langer bevoegd was, niet goedkeuren. Pas na de grondwetsherziening van vorig jaar, waarbij de Gewesten de verdragsluitende bevoegdheid werd toegekend (art. 167, § 3 G. W.), kunnen de Gewestraden hun instemming met deze overeenkomst

betuigen. Gelijklopende instemmingsprocedures zijn aan de gang in de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Zolang de drie gewestelijke bekrachtigingsprocedures, die in casu de Belgische ratificatie substitueren, niet rond zijn, dient de Vlaamse Raad zich overeenkomstig artikel 18 van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht van 23 mei 1969 na zijn instemming wel afzijdig te houden van elke handeling die de onderhavige Overeenkomst haar voorwerp en doel zouden ontnemen.

Het optreden van de Gewesten en Gemeenschappen binnen de organen van de UNESCO, W.O. de Commissie voor het Werelderfgoed bedoeld in de onderhavige overeenkomst, zal geregeld worden door middel van een samenwerkingsakkoord over de vertegenwoordiging in multilaterale organisaties, dat overeenkomstig artikel 92bis, § 14bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen moet worden gesloten door de federale overheid en de deelstaten. De Vlaamse minister bevoegd voor externe betrekkingen onderhandelt momenteel over dit samenwerkingsakkoord.

3. Wat het taalgebruik betreft:

Overeenkomstig artikel 30 van de onderhavige overeenkomst is deze opgesteld in de Arabische, de Franse, de Engelse, de Russische en de Spaanse taal en zijn de vijf teksten gelijkelijk gezaghebbend. In zijn advies stelde de Raad van State dat benevens de Nederlandse vertaling van de overeenkomst een authentieke tekst ervan in één van de officiële talen van de UNESCO aan het ontwerp van decreet moest gehecht worden. Daarbij werd geopteerd voor een taal waarvan, gezien het curriculum van het Vlaamse onderwijs, verondersteld werd dat zij leesbaar is voor de gebruikers van het betrokken stuk van de Vlaamse Raad.

De verslaggever stelt dat deze door de minister vermelde regeling intern wel in orde is, maar extern niet : wij moeten nog steeds via het Belgisch niveau ageren om ons internationaal in te schakelen. Dit is juist, aldus de minister, die er op wijst dat het verdrag is opgestart in de periode dat het Vlaamse Gewest nog niet bevoegd was.

3. Stemming

Beide artikelen, alsook het geheel van het ontwerp worden met acht stemmen eenparig aangenomen, met dien verstande dat in artikel 1 wordt verwezen naar artikel 39 van de Grondwet en dit ingevolge de herschikking van de artikelen in de gecoördineerde Grondwet.

De verslaggever,

De voorzitter,

A. ARTS

S. DE CLERCK